

САНАА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУБУУ
ХАБЫАТА

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 23—24 (8132—8133) ☆ 1997 жыл кулун тутар 1 күнэ. Субуота ☆ Сынаата—1084 солк.

ЧЕЧНЯ—БЭБЭНЭЭНГИ КҮН, БҮГҮН—ЭЙЭЛЭЭХ ОЛОХ

(«ТӨГҮРҮӨ ОСТУОЛ» ТУЛА
СУБЭ МУНЬАХТАН РЕПОРТАЖ)

Ада дойдуну нөмүскөччүлөр күнүрүнүн улуус дьаһалтатын дьаһалтын актовай саалатыгар Чечняда сулууспалаан кэббит улуус саллаат уолаттарын көрсүтүү. «Төгүрүн остуол» тула олорон субэ муньах буолан ааста.

Бырааһынныстыы киэргэттиллибит, сибэкилээх, утахтардаах остуол тула саллаат уолаттар кэчигирээн олорондор. Утары ыалдыттар, ыгырыылаахтар, нэһиликтэр дьаһалттарын баһылыктара, специалистара, ортоку көрсүһүүнү тэрийэ ыһааччылар—улуус уонна Чурапчы салиннычтатын дьаһалттарын эппиэттээх үлэһиттэрэ, туһааннаах управленнелар начальниктара, салаа тэриэттэр салайааччылар, улуус военкома С. С. Андреев миэстэлэрин булаллар. Кинилэри сөргө улуус дьаһалтатын юриһа, олохтоох радио, телевидение уонна хаһыат үлэһиттэрэ бааллар.

Көрсүһүүнү Улуус Муньахтын председателин сулубайааччы, кири салинныч дьаһалтатын баһылыга А. Р. Саргыдаев эбэрэ кириги тыһыан аһар. Кири, мустубут дьону Ада дойдуну нөмүскөччүлөр күнүрүнүн, саллаат уолаттары Чечня Республикатыгар сулууспалаан этэниэ эргиллэн кэлбиттэринэ эбэрдаллар уонна бу туга-ханыга биллэбит сөргүгэ Саха сириттэн 450 байыаннай сулууспалаах кыттыбытын, кирилэртэн манньа эдэркээн 23 саллаат уолаттар эргиллэбиттэрин, ол иһигэр Чурапчыттан 17 өдөттөн эһиэ сүүтүтэнэн 16 эргиллэбитин, эттэ. Оттон сөргү толлоонугар охтубут биэр дойдудаахпыт Роман Ноговицын көмүс увуоҕа аҕалылан, төрөөбүт Чурапчытын буорутар көмүлүбүтүн ахтар итиннэ буойун кэриһигэр биэр күнүтүгэ сүһүөххэ туран кэриһигэр биэр күнүтүгэ тохтобулун биллэрдэ. Ол көннүтэн кири эйэлээх олоххо төннүбүт саллаат өбөлөргө улуус олоһун-үлэтин туһунаа кылаастык билиһиннэрдэ.

Салгыа тылы улуус дьаһалтатын дьаһалттар проблемаларыгар уонна демографическай политикада отделын начальнигар В. Д. Пинигинага биэрэр. Угуу-субуу тылы үлэни хааччылыыта итинни, социальнай көмүскэл, доруобуйа харыстабылын уонна культура управленнеларын начальниктара Н. Н. Шестаков, А. П. Романов, Г. Н. Алексеев, В. П. Герасимов, үөрэх уонна ыччат управленнеларык специалистара Н. Г. Винокурова, Н. И. Роговцев, военком С. С. Андреев, улуус дьаһалтатын юриһа П. Н. Федоров ыаллар, тустаах тэриэттэр үлэлэрин туһунаа уонна чуоллаан, бу саллаат уолаттар интэриһиргир боппуруостарыгар интэриһиргилэрч өбөрдүлэр.

Эйэлээх, гражданскай олоххо төннүбүт саллааттары долгутар, кырдьык, элбэх. Саҥа олоххо адаптацияланна, буолан баран, үп-харчы быһаарар рынок усулуобуйатыгар үгүс ыарахаттардаах, муһахтаах. Уолаттартан күн бүгүн 4-тэрэ эрэ үлэһит, биридэрэ үөрэнэр, атыттар быһаарына иһиттэр. Кинилэри, сэринтэн төннүбүттэри, бүгүн туох чэпчэтиннэн туһаннахтара ордук интэриһиргиттэр эбит. Ити—үөрэххэ, үлэҕэ, дьаһалт туттууга, квартиранан хааччылыыта, доруобуйаларын көннөрүүгө, эмтэниигэ, осуданы ылыыга, көлүөгү төлөөһүнүгэ уо.д.а. чэпчэтиилэр. Ыйытыллар кинилэртэн эһиэ ити баарадэһинэн киридилэр, байыаннайдык чуолкайдык, быһааччытык.

Дьэ, маһаах бары баар салаалартан эппиэттэстилэр. Онно көстөрүнэн, кылаабыһаа, Чечня сэринтэ-

гэр кыттыбыттарга, холобур, Афганистан кыттыбыттарыгар курдук тустаах сокуоннар суохтара биридик этилиннэ. Арай сокуоннар бөлөмүнэ сылдьаллара санатылыына уонна Чечняда сулууспалаабыт конкурса суох быһа кириэр дьин буолла. Доруобуйаларын улуус баһылыгыгар, Дьоккуускайдаагы Диагностическай киригэ, госпитальга көрдөрүнэн эмтэниэхтэрин, сытыахтарын сөп дьин субэ-лэтиттэр, Дьини туттууга осуда, уһаайба ылытыгар улуус, нэһиликтэр истэринэн ордуктаах балаһаннааһахтара сөптөөҕө этилиннэ. Оттон осуданы туһаным уопсай балаһаннааһан барар. Аны, быйылгы курдук, сылга биридэ бородуунтанан эбэтэр харчынан көмө оҥоһуллубар эрэннэрдилэр. Үлэһит хааччылыыта, саҥа үлэ миэстэтин таһаарыныыга көмөҕө улуустаагы үлэ киригэр кууһа-лэрин, көмөлөһүөхтэрин этилэр.

Улуус бары наадалаах сулууспалаары бэрэстэбииттэлэрэ, сирэй начальниктара баар буоланнар, уолаттар балаһаа толору эппиэттэри ыаллылар, баар балаһаннааһаны билэстилэр. Тыл эттэ бэрэстэбииттэри нэһиликтэр баһылыктара Хатылыттан У. Н. Атласова, Мугудайтан Ф. Н. Терюгин, Волоноттон сылдьар төрөһүт П. Г. Андреев, «Саҥа олох» хаһыаттан С. С. Смирникова кыттыбыттар.

Түмүгэр Чечня Республикатыгар сулууспалаабыт саллааттар улуустаагы үс кирилээх сэринтэ тэрилиннэ. Онно киридилэр: Г. Г. Владимиров, Г. А. Местников, А. С. Попов.

Көрсүһүү ыччат управленнеларын тэрийиттэн эбэрэ концердинан түмүктэннэ. Бырааһынныстыына уонна дойдулартыгар эргиллэбиттэринэн эбэрдалэн Чечняда сулууспалаабыт бары уолаттарга республика Ыччакка, туризмга, физкультурада уонна спортка миэстэстэриттэн биэр биризмэлээх харчынан көмөтүн, улуус дьаһалтатын аатыттан социальнай көмүскэл управленнеларын уйууһунаа спорттивнай таһас комплета туттарылыына.

Бидеһи кирилер дьаһалты: Чурапчы салиннычтаттан Иннокентий Варламов, Александр Матвеев, Гаврил Владимиров, Иван Давыдов, Мирон Игнатев, Геннадий Местников, Мариям Посельская, Хатылыттан Иван Попов, Петр Кривошапкин, Мугудайтан Петр Адамов, Волоноттон Николай Андреев, Түйүттэн Дмитрий Монастырев, Хадаартан Николай Исов, Соловьевтан Афанасий Попов, Одьулунтан Александр Саввин, Кылааннаахтан Петр Сивцев. Кинилэртэн бүгүгү көрсүһүүгэ 12-лэрэ баар, оттон Николай Андреев Дьоккуускайга үөрэнэринэн, Иннокентий Варламов Мирнэйга үлэһитирэн уонна Петр Сивцев, Дмитрий Монастырев олоһор нэһиликтэриттэн кэлбэнкэлэр кыттыбатылар.

Чечня дуораана. Сурах хоту истэр өбөлөрдүт барыһааттары суостаах сэринтэн мүлчү туттаран, дьэ бүгүн итинни элүүр бэйэлэрин көрсөн үөрдүбүт, сахалыы сэринэн истинни, сэмэйдик кэпсэтибит, кыалларынан көмөлөһүөх буолан эриннэрдүбүт. Сорохторо дойдулартын бу олунуу ыйга эрэ булбуттар. Сэрин тохтооботоҕо буоллар, бу эдэркээн бэйэлээхтэриттэн хастара баар буолуо эбитэ буолла дьин саҥа кылаа ыһаан аһар. Сүтүк да биллэбит, суох буолбата. Кинилэри көрөн олоһор бүгүгү мустубут ада саастаахтарга араас саҥа кирибитэ чуолкай. Оттон миэ бу хомолто да, үөрүү да алыһыт олус наадалаах көрсүһүүнү Варвара Потапова «...Кири—аһар хомолто. Кири—бүлүт ырыа...» дьин этэн кэпсэпит хоһоонун тыһыан түмүктүүм.

С. СМЕРНИКОВА.

СОҢУУННАР

ТӨЛӨНГӨ ҮӨРЭХ СЫЛЫГАР

Сотуртаагыта Үөрэх сылыгар аналлаах дьоро кириэ буолан ааста. Манна кыттымыны ыаллылар «Агропромстрой» акционернай тэриэтэ начальнига К. К. Павлов, Чурапчытаагы алын сүһүөх оскуола директара В. М. Неустроев, үөрэх управленнелар нитэр үлэһиттэрин начальнига Н. Г. Винокурова уо.д.а. Көрсүһүүгэ оскуола «Агропромстрой» тэриэтэтин кытта шефтанн дуоҕабырыгар иһи баттаатылар.

Биридэр биэр бэлиэ түгүнүнэн олохтоох оскуола үлэһиттэрин Наталья, Николай Лаврентьевтар кыттыбыттар. Кыракый уолчааннара Айна Төһөй нэһиликтэргэ бөһүөттээх «400-с кири» аатын ылыһыт нэһиликтэниэ бүтүүн бэлэттээтэ. Кириэхэ сэмэй бөлөхтөр туттарылынылар, анал медаль көтөрдүлүннэ.

Елена ПОПОВА.

ӨЙ-САНАА ЭБИНЭН

Бу күнүгэ Хатылы орто оскуолатын базатыгар алын кылаастар учууталларын семинара буолла. Семинар кыттылаахтарын оскуола директара А. П. Федоров үөрэ-көтө көрүстэ. Учуталлар С. Н. Старостина, О. Ф. Петрова, А. Д. Чечубова аһаас уруоктарга кытырдылар. Оттон оһуулуур дьүһүнүүр искусство учутала Н. С. Бидеһи, музыка учутала Д. Д. Попов бэйэлэрин традиционнай суох программаларын кытта билэһиннэрдилэр. Барыта улуус 44 учутала кэлэн бэйэлэрин билэһиннэри хаһаа, саҥалыы үлэһиттэргэ аһаас, өй-саҥа эбиннэ, саҥаларын атаһаһан бардылар.

И. ПОСТНИКОВА.

ОТЧУОТ ИБИТИВИТ,
КҮРЭХТЭНИЛЭРГЭ КЫААДЫБЫТ

Аһаах хонуктаагыта Төһөй нэһиликтэргэ өтөрүннэ буолбатах дьоро күн буолан ааста. Ол курдук, улуустаагы ис дьыла отделын үлэһиттэргэ бэйэлэрин сылаабы үлэлэрин туһунаа нэһиликтэниэ отчуоттаатылар. Отчуоту отдел начальнига Г. Г. Алексеев иһиһиннэрдэ. Маны тэһэ спорт бизэ көрүгэр таһаарыстын көрсүһүлэр буоллулар: волейболга, дуобанга, хапсаҕайдаһан тустууга, көгүл тустууга, мас тардыһылыгыгар. Мас тардыһылыгыгар спорт маастардара, ГАИ начальнига Иннокентий Манаров кыттаах күрэхтэһиннэ эһе киригэппитэ эдэр ыччакка холобур эрэ буолуон сөп. Бизэ көрүг түмүгүннэ чахты кыахтаахтык олохтоохтор 3,5:1,5 аһаанынан кыаһы өрөгөһүн биллэр, уруй-айхал өргө дьэри кыргыда.

Александр ХРИСТОФОРОВ.

САХА СИРИГЭР КЫРГЫЗСТАНТАН
ОҢУРУОТ АҔА АҔАЛЫЛЫА ДУО?

АЛМАТЫ. Саха Республикатын Орто Азияда «тытты-эргэһи» бэрэстэбииттэ Вадим Захаров Бишкек куоракка Кыргызстан республикатыгар Российскай Федерация посольствотыгар сырытта.

РФ посолун кытта Россия уонна Кыргызтан биридэ үлэһитиннэрин иһиһиннэ Кыргызтан уонна Саха Республикатын иһи ардыларынгар 1996 сыла ыйын 28 күнүгэр түһэрсмэллэбит сөбүлэһиннэ.

Өрүттэр Саха сиригэр Кыргызтантан сибэһи оҕуруот аһы, хаһыт фруктаны, аһы-үөлү аҕалыны элбэтэр кыах баарын бэлэттэтиилэр. Иһи тыһыан Саха сирин интэриһин тардар Кыргызтан чэпчик, ас-үөл уонна тимири уһаарар промышленноһын объектарына государствоттан араары боппуруостара эһи көрүлүнүлэр.

САХАЛАР ИТЭБЭЛЛЭРИГЭР ҮҮС
КОНФЕРЕНЦИЯ

Кулун тутар ортотугар Дьоккуускайга саха итэбэллэргэ үһүс научнай-практическай конференция буолуо.

Өскөтүн 1995 сылаахха буолбут бастаах конференцияда, сүһүнүнэн, «Сахалар итэбэллээхтэр дуо?» дьин боппуруос дьүһүлэһиннэбит буоллаһына, көмүс көргө сылыгар саха итэбэллэрин салгыа үөрэтин уонна тардытын проблемата иһинни күөһүгэ таһыбыта. Конференция матырыйаалларыннан иһи хомууруннуу уонна филологическай наука кандидата Л. Афанасьев, историческай наука кандидата К. Уткин, медицина доктору В. Кондаков уо.д.а. киригэлэрэ бөһүөттэнилэр. Манньа ис сүрэхтэриттэн ыһаан үлэһит дьон баар буоланнар сахалар, специалистар биридэһэллэриннэ, хаһааччыта эр аан дойду үрдүнэн тардыа сыдыбыт теһириһтөөттөн төрүттээх Айыы Таһарада итэбэллэрэ улам-улам республикада тэһиһи, түүр оһунтарыгар билиһини аһаан иһэр.

СИА.

КАНДИДАТ ЕВГРАФОВА С. Р. БЫБАР ИННИНЭЭБИ ПРОГРАММАТА

(Бүтүүтэ. Иннин 2 стр. нөр)

инлар орто уонна үрдүк үөрэххэ кирипирэтигэр (республика ийигэр уонна иннинэрсэ) ууруом.

Эдэр мчачт социальнай өттүнөн көмүскэлтээх буолуутугар, иннилэри үлэни хааччыллыа, олохтор усуллубуларын тупсарыа, иннилэр финансий уонна культурнай өттүнөн сайдыыларыгар инникитин өссө диниэтэн үлэлэригэр ыссыабым.

Ыччаты иннинэ-үөрэтингэ тустаах органнары (дьаа көргөн, дыахтар проблемаларыгар уонна демографической политика отдел, ыччат, үөрэх, культура управлениелара, ис дьаада отдела) биэр сомо-ро өгөрөн үлэлэтингэ ыссыабым.

Үлэлээх буолуу киинин, «Илин эгэр» экономической сайдыы зонатын эдэр мчачты үлэни хааччыллыа, профессиональнай үөрэхтээрингэ үлэлэрин сүрүннэһириим, «Арчы» үөрэтэр-үлэлэтэр комбинат ыччаты сөптөөх үөрэбинэн хабыытыгар үлэлэһириим.

Улууска наадалаах специальностоох эдэр специалисттары учуоттааһыны, салайар аппарака үлэлэнир эдэр специалисттар үүнүүлэригэр нүөбэтэ үлэни иррийим. Эдэр ыччанна аһаа үлэ бириятин тэрийэргэ үлэлэһириим.

Улуус экономикатын салттын сайыннарыа ытыллар үлэлэр хайысхалара

Биһиги улууспут сүрүн производствотынан тыа хаһаайыстыбата буолар. Инникитин тыа хаһаайыстыбата элбэх хайысхалаахтык сайдыахтаах. Ол курдук, коллективнай хаһаайыстыба, бааһынай хаһаайыстыбата, олохтоох нэһилиннэ тустаах бас билэр хаһаайыстыбата тэҥнэ тутуллан сайыннарыллыахтаахтар. Маныаха сүрүн хайысха өгөһүлүлэр бородууксуйаны переработкалааһынна ууруллуох көрүннээх. Онуоха тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын хаачыстыбатын тупсаран, киин өгөһүлүлэр көрүннэрин элбэтэн, рынок усуллубулатыгар күрөс-

төһөр, хамаатын батарыллар кыахтарын тэрийиригэ үлэ күүскэ ытыллыахтаах. Санаттан-саага технологиялары олоххо киллэрин, кооперациялаан үлэлэтин эт-үтүт эрэ хайысхатыгар буолбанка, сиртэн ытыллар бородууксуйа бары көрүннэригэр киллэриллэхтээхтэр. Араас суол вакуумнай упаковкалары өгөрүү, өбүрүөт аһын көнөнөрбөлөөһүн курдук производствотыны инникитин тардатын, бородууксуйа батарыллар кыаһын үрдэтингэ үлэ күүскэ ытыллыахтаах ситиһэ сатыам. Сүөһү аһаанын элбэтингэ, инникитин сөптөөх төрүүбү ылыа, сүөһүтүн ытыллар бородууксуйаны дэлэтингэ биэр сүрүн хайысханан сүөһү сымстыаһаах ыарыыларга ыларбатын утары өхсүлүү, сүөһү бородууксуйаны биэрэр хаачыстыбаларын учуоттаан, племенной үлэни күүскэ ытыты буолуоҕа. Итиннэхэ сүрүн оруолу ветеринарий сулууска үлэлэтигэр ылараларынан, киинлер производствотуа оруолларын үрдэтингэ, материалнай-технической базаларын сайыннарыа, сөптөөх эмнэ-төмүннэ хааччыллытыгар көмөлөһөр сору-таахпын.

Биридиннээн предпринимателлэр үлэлэрин улуус дыаһалтатын кытта сөһүөнүнэрен ассоциациялар, батары рыноктын таргитинэригэр, табаары поставкалааһынарыгар, бородууксуйаны өгөрүүлэригэр көмөлөһүөм.

Отгон промышленной производствоты сайыннарыа, киинин өрө көтөбүү сыала-соруа промышленность үлэлэтигэр сөп көмөлдөөх хамаһыаан, наадалаах сырьёнан-материалааһынан хааччыллыа, үлэлээх-аһаах буолар таһымыа өрө көтөбүү, промышленной таргиталар сайдыыларыгар сөптөөх хаачыстыбалаах, аһыага хамаатык барар, рынок күрөтэһинтин уйар бородууксуйалары, өгөһүлүлэри өгөрөн таһаарыа ылыахтаах. Онуоха болдомто бэйэ, бэйэбит территориябытыгар биэр матырыалааһынан өгөһүлүлэр бородууксуйага, киин материалоёмкоһыгар, аччыгы үбү-аһы пресконттууллары ситиһингэ ууруллуохтаах. Чыпчына промышленность салааларын сөргө предпринимательствоты күүскэ сайыннарааха, улуус олохтоохторун хааччыллыы-ра лаппа тупсуон сөп.

Дьаһаллары тэрийэр, ылар кыахтаах үлэлит. Улуус тут быбардааччыларын С. Р. Евграфова кандидатуратын өйүүргүтүгэр ынырабыт.

Коллективтар ааттарытан: Д. ЕВГРАФОВ

Чурапчытаагы расчётнай-кассовой киин начальнига.

Л. АЛЕКСЕЕВА,

«Саха кредитбаан» Чурапчытаагы филиалын директора

Г. ФИЛИПОВА,

Чурапчытаагы 5048 №-дээх сбербанк управляющаа.

Быбардааччылардыын көрсөр

Олунньу 24 күнүгэр улуус дыаһалтатын баһылыгы дуоһунаһыгар кандидат С. Р. Евграфова Мугудай нэһилигэргэ тахсан оскуола, детсад, балыһа,

Улуус экономической уонна социальнай өттүгэр көрсөр үтүс проблемаларын быһаарыа матыытыгар өгөрүүккэ наада дин санаалаахпын;

1. Бу сытан сааһаан улуус иннинээби суоллары өгөрүү, баар суолу тупсарыа, бөһүөгүтүү.
2. Улуус уонна хааччыллытын турунтаах өгөрүү-тэ бары хайысхаларынан салттын үлэни ытыты.
3. Улууска сибээс үлэтин саага технологияга кө-һөрүү уонна улуус сибээһин линияларын капитал-найдык өрөмүөннэһин, саагарды үлэлэрин күүскэ ытыты.
4. Банковской структура үлэтин инникэс өгөрүү-тэ килиннэри кытта үлэ саага нымаларын олохтоо-һунарыгар, санаалаах кумаады рыноктын үөскэти-гэ, бааннар үбү-харчыны аһын улуустартан кытта киллэриннэр буолууларыгар үлэлэһириим.
5. Нэһиликтэргэ баар почтовой сибээс үлэлиттэ-рий онуларынан хаалларан салттын үлэлэтэри сити-һин.
6. Электрической уотунан хааччыллыа ситимнэ-рин саагарды, капиталнай өрөмүөннэри бириэмэ-титэр ытытарыа.
7. Улуус нэһилиннэһэтин уонна таргиталарын итин-нэ хааччыллыа туруктаах өгөрөр уонна бу са-лаа үлэлиттэри үлэлити усуллубуларын чөлчөтөр инниктэн котельнайдары убадас, оттуука көһөрүү-нү салгырга уонна оттон саага көрүннэрин, саага технологияны олоххо киллэрингэ утуунаах үлэни ытытарга.
8. Улуус территориятыгар санитарнай туругу өрө көтөбүүгэ уонна бөһүөлэктэри тупсаһай көрүннэ-һингэ аһын улуустар опыттарыгар ологуран, саага нымалары, көрүннэри булан олохтооһунга үлэлэ-һин, инникитин бары бөһүөлэктэр тупсаһай көрүн-нээх, чэбди санитарнай туруктаах буолууларын ситиһингэ үлэлэһириим. Онуоха, туох хайысха иннинэ, улуус бары олохтоохторун, орто уонна ыла бизнес үлэлиттэрин күүстэрин түмүү уонна хаһаайыһыны сымһаннаһыны үөдүтүү сүрүн оруолу ылыахтара.

сельпо үлэлиттэрин, активы кытта көрүстэ, олох-тоох телевидениенэн аһаас эфирга таһаста.

Көрсүһүүгэ элбэх киин сырытта, үтүс үтүө ба-барылар этилинилэр. «Биһиги улуус баһылыгар кандидатынан эр дьону кытта тэҥнэ дыахтар киин туруоруллубуттун аһынабыт, юсти туттабыт. Све-тлана Романовна кандидатуратын төлөрү өйүүбүт», — диэтилэр олохтоох уһуһаан үлэлиттэргэ.

Аһаас эфирга көрсүһүүтүгэр элбэх ыйытылар киридилэр уонна бары этилэттэннилэр.

Бу иннинэ кандидат Чыаппара, Толоон, Болтоһ, Кында, Мындааһы, Хахыах, Мырыла быбар-дааччыларынын көрүстэ, бэйэтин программатын билиһиннэрдэ. Кандидат программатын, тус бэйэтин үлэтин-хамаһын, доруобуатын туругун, дьаһалтэ-салаһыаннаһын даһаны интэриһирээччилэр элбэх буолдулар уонна хоруйдартан аһынан тардаһы-лар.

«СО» общ. көрр.

Санаабыт киинэхэ сытар

Биһиги, Чурапчытаагы расчётнай-кассовой киин, «Саха кредитбаан» Чурапчытаагы филиалын уонна 5048 №-дээх сбербанк үлэлиттэргэ, кулун тутар 23 күнүгэр ытыллыахтаах улуус дыаһалтатын баһы-лыгы быбарыгар кандидатынан турбут, үтүс сыл-ларга улуус өгөрөн таһаарар промышленной таргиталэригэр, нолуок инспекциятыгар үлэлэбит, би-лигин улуус дыаһалтатын баһылыгы экономикара солбуһааччы С. Р. Евграфова кандидатуратын өйүү-бүт.

Светлана Романовна быбар иннинээби програм-матыгар дьин-чаччы экономической аһаан көрүү-лэргэ ологуран улуус сайдар суолларын ыбыта би-һигини аһынаарар, биэр ситиһиннэр өссө чигитил-лэллэригэр эрэллэ үөскөтөр. Киин үлэлэбит опыты-нан улуус социальнай-экономической сайдыыта хай-дах төсхөллөһүүбүн төлөрү билэр уонна сөптөөх

Түс-бас салайааччы наада

Улууспут баһылыгы быбардааһын улахан эи-гитэһинэһин сүктэрэр. Киин ити дуоһунаһа талар-бытыттан улууспут социальнай, экономической, куль-турнай олохун таһыма тутулуктаһыа, Онон бу-лаары турар быбарга бука бары ураты болдомто-лоохтук сымһаннаһарбыт, таһа буоларай дьаһа уһу-ту-киини өйдөөн-санаан турар нуодасчытын биэр дь-бэт эрэйиллэр.

Олохтут тутула, балаһыаннаһа бары өттүнөн олус уустугурда, үбү-харчы тиябэттэһин, элбэх ыарахат-тар, мэйһидэр үөскээтилэр. Бу маһиик кэмгэ улууспут баһылыгынан, бастатан туован, улуус өт-тү-бүн, үлэтин үчүгөйдик билэр, үлэлэ-хамнааска оһит-таах түс-бас салайааччы наада буолла.

Биһиги онуок салайааччынан А. А. Шадринны аһа-тыбыт уонна киин кандидатуратын өйүүбүт. Улуус-тын өйүүбүт. Улууска А. А. Шадринны билбэт аһа уонна орто саастаах көмөһэ киин, арааһа, суоҕа буолуо. Киин уһун кэмгэ улуус, республика таһы-мынан ситиһиннээхтик үлэлэбитэ, үлэлэ баай опы-ты муһунумута. Билигин улуус пенсионнай управ-лениетын начальнигынан ситиһиннээхтик үлэлэни сылдаар. Инники да өрттүгэр улуус социальнай-эко-номической, хаһаайыстыбынай үлэлэри бары боп-туруостарын ситиһиннээхтик быһаарарга төлөрү бэ-

лөмөһөх.

А. А. Шадрин икки үрдүк үөрэхтээх, дойдуга би-лигин политической улаһыта тутууну төлөрү өйдүү-р, киин билилээх-көрүүлээх. Киин аһыт өттү-гэр бары үлэлэ, ол иһигэр норуот үөрэһиритигэр, культурага, тыа хаһаайыстыбатын бары салайар үлэлэригэр, промышленность, капиталнай тутуу таргиталэригэр, оройуону салайар үрдүкү үлэлэргэ сааһын тухары үлэлээн көмө. Ол тухары сааһы олоххо киллэрин, тутууну күүскэ ытытаран, таргит-талар материальнай-технической базаларын байы-тан иһэрин, тэрийэр, салайар үлэлэри хамсаты-лаахтык дьаһайарын биһиги үрдүктүк санаалымыбыт. Ситиһингэ коллективны түмэн, үлэ дьаһыллиннэти-л, контуруолун күүһүрдүн, көдөбүллээх буолууну олох-тоон үлэлэниргэ ыарахсаһыллээх.

1957—1961 сылларга А. А. Шадрин райсовет культурата салаатыгар сөһүөннэһириин сааһа биһиги биһигэ үлэлэһиппит. Ол кэмгэ кулууптар, би-блиотекалар, киноустановкалар бары холбоһон үлэ-лэһилэрэ. Ити сылларга Сылап, Одьулуун, Мы-ндааһы, Хатылы кулууптарын дьаһалта тутулу-буттара. Бары нэһиликтэргэ кулууптары тутууга быһаан өгөһүлүбүт, сылларынан үбүлээһин кө-рүлүбүтэ. Культура таргиталэрин материальнай-

технической базаларын байытыа, тупсарыа үлэ ытыллыыта, улууска республикага инникитиннэ-нэ музыкальной оскуолаһа аһылыыта, муһа-дьаһа нэһилилэн, экспонаттарынан байыты са-һаһыта, библиотекалар инникитиннэ фондата ха-һаһылыыта, инникитиннэ каталогтааһын система-а киллэриллэбитэ, уус-уран самодеятельность таһы-ма үрдээн, республика бастыһаар кэһкэлэригэр кирибэ, киноустановкаларга саага аппаратураһа туруоруллубуттара, киинэни көрдөрүү хаачыстыба-та тупсубута. Дьаһа курдук А. А. Шадрин улуус культуратын үлэтин өрө көтөхтүтүн умнубаһыт.

Улуус дыаһалтатын баһылыгы биэр дьаһуһааһа үлэтиннэ кадрдары кытта үлэ буолуохтаах, киинлэ-ри инникэ үлэлэтингэ туһаайыллыахтаах. Итиннэ-хэ, этэргэ дылы, «эдэртэн эйэтин, кырдыаһастан сү-бөтин» ылар ордуу наадалаах.

Улууспут тыын боптуруостарын быһаарыа А. А. Шадрин бары өттүннэ ордуу бөлөһмнээх уонна

кыахтаах кандидат. Ол иһин кулун тутар 23 күнүгэр буолар быбарга нуодасчытын киин туһугар биэр-гитигэр ытырабыт.

1957—1961 сылларга А. А. Шадрин кытта культура салаатыгар биһигэ үлэлэһиптэр: И. Д. Егоров, В. Д. Макаров, Н. П. Комаров, М. П. Аманатова, В. И. Яковлев, Д. К. Дьячковская, А. П. Гоголев, В. С. Дьячковская.

Иннокентий ЛЕВИН

